

КРЕДИТУВАННЯ КОРПОРАТИВНОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Коваленко В. В., доктор економічних наук, професор, професор кафедри банківської справи, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна

e-mail: kovalenko-6868@ukr.net

ORCID: 0000-0003-2783-186X

Стоянова О. О., здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, Факультет фінансів та банківської справи, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна

e-mail: sashastoyanova04@gmail.com

ORCID: 0009-0001-0179-4581

***Анотація.** У статті досліджено особливості банківського кредитування корпоративного бізнесу в Україні в умовах воєнного стану. Метою статті є дослідження сучасних тенденцій кредитування корпоративного бізнесу в умовах воєнного стану в Україні та виявлення основних викликів, що постали перед банківською системою і суб'єктами господарювання. У процесі написання роботи було використано методи синтезу та аналізу, індукції та дедукції, логічного узагальнення, порівняння, графічний та економіко-математичного моделювання. Наголошено на ключовій ролі банківського кредитування в забезпеченні підтримки підприємств в умовах кризи. Проведено аналіз структури банківських активів, виявлено тенденцію до скорочення частки кредитів у загальному обсязі активів на користь інструментів із низьким ризиком. Досліджено структуру корпоративного кредитного портфеля за галузями економіки та строками погашення. За допомогою кореляційно-регресійного аналізу визначено вплив внутрішніх і зовнішніх факторів на обсяги корпоративного кредитування. Практична значущість отриманих результатів полягає у здатності використання побудованої моделі для прогнозування змін у кредитному портфелі юридичних осіб.*

***Ключові слова:** банк, банківське кредитування, корпоративний бізнес, воєнний стан, кредитний ризик, банківська система.*

CORPORATE BUSINESS LENDING UNDER MARTIAL LAW IN UKRAINE

Victoria Kovalenko, D. Sc. (Economics), Professor, Professor, Department of Banking, Odesa National Economic University, Odesa, Ukraine

e-mail: kovalenko-6868@ukr.net

ORCID: 0000-0003-2783-186X

Oleksandra Stoianova, a student of the first (bachelor's) level of higher education, Faculty of Finance and Banking, Odesa National Economic University, Odesa, Ukraine

e-mail: sashastoyanova04@gmail.com

ORCID: 0009-0001-0179-4581

***Abstract.** The article explores the peculiarities of bank lending to corporate businesses in Ukraine under martial law, which has significantly transformed the mechanisms of financial support for business entities. The purpose of the study is to investigate current trends in corporate lending, to identify structural changes in banking activity, and to analyze the challenges faced by the financial sector during the armed conflict. The research methodology is based on a combination of general scientific and specialized methods, including analysis and synthesis, induction and deduction, logical generalization, comparison, visual representation of financial dynamics, and economic-mathematical modeling. The study evaluates the dynamics of the Ukrainian banking sector's assets, identifying a reduction in the share of loans within total bank assets and a shift towards low-risk instruments such as government bonds and National Bank certificates of deposit. The article examines changes in business lending by repayment terms and sectors of economic activity. Short-term loans dominate, with trade, manufacturing, and agriculture being the most credit-intensive industries. A high level of non-performing loans (NPLs) was identified in the corporate loan portfolio, indicating significant risks for banks during wartime. Based on a developed multifactor regression model, the key internal and external determinants influencing the volume of corporate lending were determined. Among them, the most significant were reserves for loan impairment and the volume of loans to individuals, pointing to the interconnectedness of retail and corporate lending. The practical significance of the results lies in the applicability of the developed model for forecasting changes in corporate loan portfolios, supporting banks' strategic decision-making in conditions of uncertainty.*

***Keywords:** bank, bank lending, corporate business, martial law, credit risk, banking system.*

JEL Classification: G210; E630

Постановка проблеми. У сучасних умовах воєнного стану в Україні корпоративне кредитування стикається з численними викликами. По-перше, підприємства потребують

додаткових ресурсів для підтримання операційної діяльності, збереження робочих місць та адаптації до нових умов ведення бізнесу. По-друге, банківський сектор змушений діяти в умовах підвищеного ризику, що спричиняє зниження кредитної активності та посилення вимог до позичальників. Нестабільність економічного середовища, загроза знищенню активів і нестабільність валютного ринку додатково ускладнюють кредитування бізнесу. Враховуючи стратегічну важливість фінансування корпоративного сектору, виникає нагальна потреба у дослідженні особливостей та проблем його кредитування в умовах воєнного стану в Україні, що й зумовлює актуальність цієї наукової роботи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика кредитування корпоративного бізнесу в умовах економічної нестабільності привертає увагу багатьох науковців. Значний внесок у дослідження даної тематики зробив О. Дзюблюк, який акцентує увагу на ключових викликах, що стримують активізацію банківського кредитування бізнесу [1]. Розгляду даного аспекту присвятили свої дослідження й такі автори, як: А. Бабенко [2], Н. Тимошик, Т. Винник, І. Химич [3], Є. Андрушак [4], В. Нянько [5], Т. Мельник [6] та інші.

Відокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри те, що питання кредитування нефінансових корпорацій досить широко висвітлене у вітчизняній науковій літературі, залишається низка проблем, які потребують подальших досліджень. Невирішеними залишаються аспекти оцінки взаємозв'язків між внутрішніми та зовнішніми факторами, які впливають на формування корпоративного кредитного портфеля в умовах економічної нестабільності.

Метою статті є дослідження сучасних тенденцій кредитування корпоративного бізнесу в умовах воєнного стану в Україні та виявлення основних викликів, що постали перед банківською системою і суб'єктами господарювання.

Основний матеріал. У сучасних умовах ринкової економіки кредитний ринок відіграє важливу роль у забезпеченні стабільності та розвитку фінансової системи України. Він слугує ключовим механізмом акумулювання та перерозподілу фінансових ресурсів, необхідних для функціонування та розвитку суб'єктів господарювання. Актуальність цієї тематики зростає особливо в період воєнного стану, коли економіка країни зазнає серйозних потрясінь, зокрема через зростання бюджетного дефіциту, інфляційний тиск, девальвацію національної валюти та падіння ділової активності. В такому випадку дослідження стану кредитування корпоративного сектору є не лише своєчасним, а й критично важливим для пошуку шляхів відновлення економічної динаміки та підтримки бізнесу в умовах кризи [1, с. 8-9].

Активи банків виступають одним із ключових індикаторів, що відображають рівень розвитку банківської системи, оскільки саме вони є основним джерелом формування прибутків комерційних банків. Попри скорочення кількості діючих банків, спостерігається стійка тенденція до зростання їхніх загальних активів (рис.1) [7, с. 346]. За 2020-2024 рр. їхній загальний обсяг зріс майже в двократному розмірі, а у відсотковому вираженні цей приріст становив 87,76%.

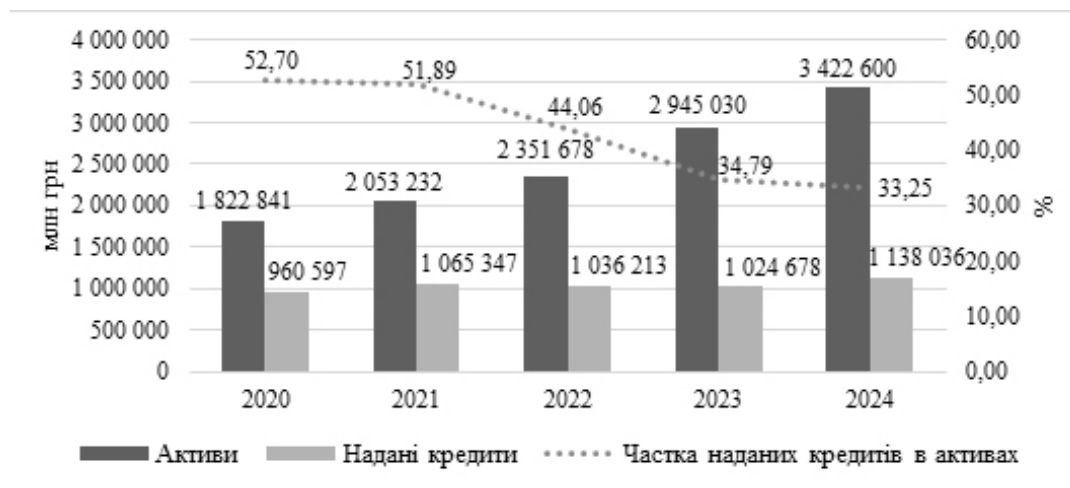

Рис. 1. Динаміка активів, наданих кредитів та частки кредитів в активах комерційних банків України за 2020-2024 рр.

Джерело: систематизовано та розраховано авторами за матеріалами [8]

Окремої уваги заслуговує частка наданих кредитів у загальній структурі банківських активів. Якщо у 2020 р. вона становила 52,7%, то вже у 2024 - знизилась до 33,25%. Тобто попри абсолютне зростання обсягів кредитування, темпи його приросту відстають від темпів зростання активів [9, с. 91].

В умовах заниженої кредитної активності банків спостерігається тенденція до зростання частки коштів, що спрямовуються на депозитні рахунки в НБУ, а також збільшення вкладень у ОВДП. Це свідчить про обережний підхід банків до кредитування, зумовлений небажанням підвищувати ризики в умовах нестабільності.

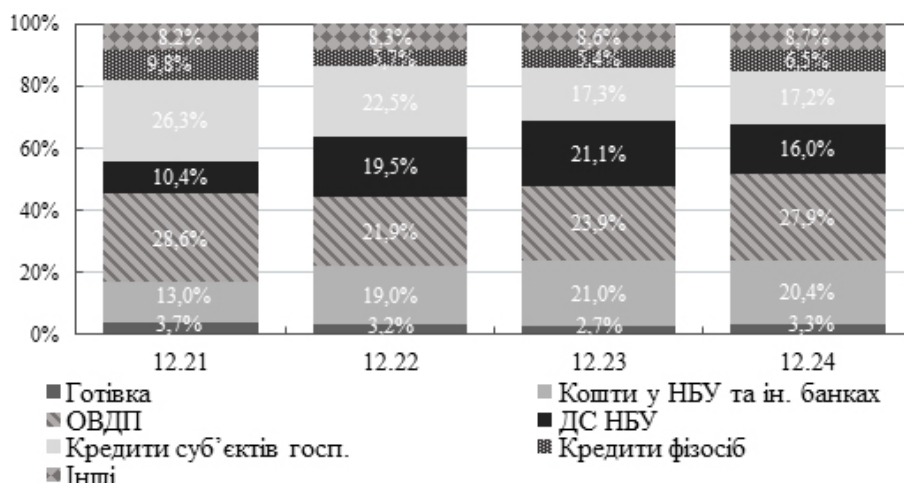

Рис. 2. Склад та структура активів банків України (на кінець року), %

Джерело: [10]

Як наслідок, відбулося суттєве зміщення у структурі активів банківської системи. Зокрема, частка кредитів, наданих фізичним і юридичним особам, становить лише близько чверті сукупних банківських активів - 6,5% та 17,2% відповідно (рис.2).

Натомість значну перевагу отримали інструменти із низьким рівнем ризику: вкладення в депозитні сертифікати НБУ, кошти на рахунках у Національному банку та інших банках, а також інвестиції в державні облігації сукупно займають 64,3% від загального обсягу активів [10].

Таблиця 1

Динаміка та структура банківських кредитів за секторами економіки

Показники	Звітні дати									
	2020		2021		2022		2023		2024	
	млн грн	у %	млн грн	у %	млн грн	у %	млн грн	у %	млн грн	у %
Кредити надані клієнтам, у т.ч:	960 597	100	1065347	100	1036213	100	1024678	100	1138036	100
органам державної влади	11 641	1,21	26 973	2,53	24 809	2,39	18 349	1,79	13 077	1,15
суб'єктам господарювання	749 335	78,01	795 513	74,67	801 413	77,34	783 690	76,48	850 581	74,74
фізичним особам	199 561	20,77	242 633	22,78	209 943	20,26	222 590	21,72	274 276	24,10
небанківським фінансовим установам	60	0,01	228	0,02	48	0,01	49	0,01	102	0,01

Джерело: систематизовано та розраховано авторами за матеріалами [8]

Основну частку в структурі кредитного портфеля традиційно займають кредити суб'єктам господарювання, хоча їхня частка дещо зменшилась з 78,01% у 2020 році до 74,74% у 2024 році. Натомість частка кредитів фізичним особам зросла з 20,27% до 24,10%. Обсяги кредитування органів державної влади залишаються незначними й коливаються в межах

1–2%. Обсяг кредитів небанківським фінансовим установам залишається незначним (менше 1%), що, ймовірно, зумовлено особливостями їхньої діяльності.

Щоб більш детально простежити зміни у структурі корпоративного кредитування, доцільно проаналізувати динаміку наданих кредитів за строками погашення (рис.3).

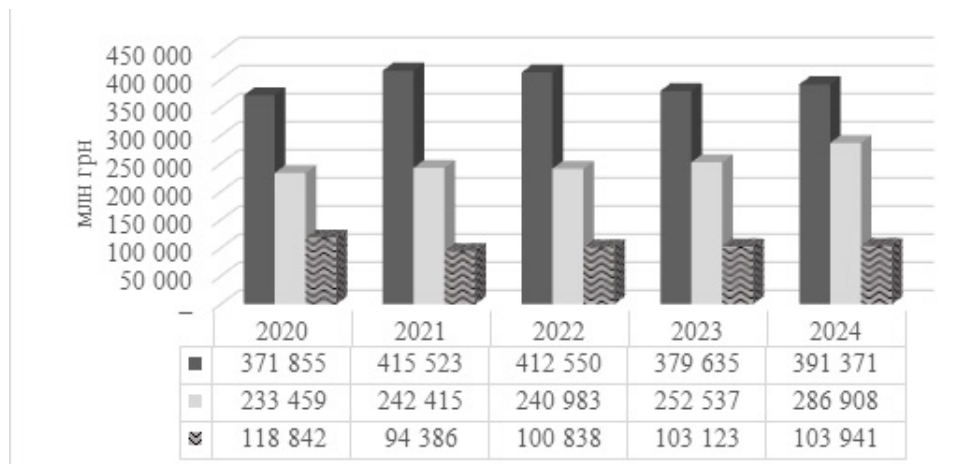

Рис.3. Динаміка кредитів, наданих нефінансовим корпораціям, у розрізі строків погашення за 2020-2024 рр.. млн грн.

Джерело: систематизовано авторами за матеріалами [8]

Впродовж аналізованого періоду специфікою кредитної політики банків була її орієнтація переважно на короткострокове та кредитування нефінансових корпорацій. Найменшу частку в загальній структурі займають довгострокові кредити, що свідчить про обережний підхід до довгострокового кредитування з боку банків [2, с. 190].

За результатами проведених розрахунків визначено структуру кредитів нефінансовим корпораціям станом на кінець лютого 2025 року (рис.4).

Рис.4. Структура кредитів нефінансовим корпораціям за видами економічної діяльності станом на кінець лютого 2025 року, %

Джерело: розраховано авторами за матеріалами [8]

Переважну частку в структурі корпоративного кредитного портфеля банків займають такі галузі: оптова та роздрібна торгівля - 39,97%, переробна промисловість - 19,38%, а також сільське господарство - 13,68%.

Такий розподіл свідчить про значну ділову активність у відповідних секторах економіки

та їх підвищену потребу в кредитних ресурсах. Водночас менш активне кредитування спостерігається в таких галузях, як будівництво (2,56%), добувна промисловість (2,45%) і транспорт (3,54%).

Слід зазначити, що одним із ключових елементів оцінки ефективності банківської кредитної діяльності є аналіз якості кредитного портфеля, зокрема за допомогою показника частки непрацюючих кредитів (NPL). Цей індикатор є важливим показником рівня кредитного ризику та широко використовується аналітиками в більшості розвинених країн (рис.5).

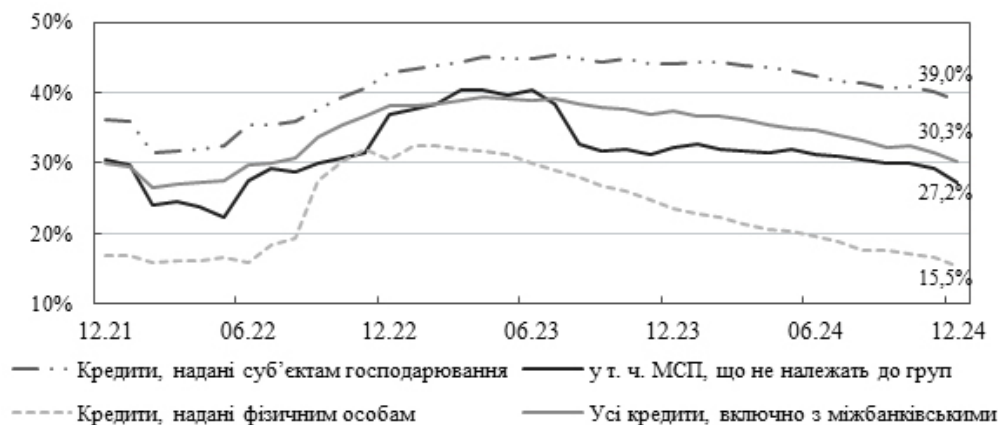

Рис.5. Динаміка частки NPL у кредитному портфелі банків за 2021-2024 рр.

Джерело: [10]

Станом на кінець 2024 року даний показник знизився до 30,3%, проте досі становить суттєву частину у структурі банківських кредитних вкладень. Упродовж останнього року NPL зменшився на 29,1 млрд грн і на кінець періоду становив 393,2 млрд грн.

За кредитами підприємствам цей показник є дещо вищим - 39%. Це є цілком очікувано в умовах воєнного стану, оскільки втрата активів і застави, скорочення доходів та зниження платоспроможності позичальників ускладнюють обслуговування кредитів, погіршують якість кредитних портфелів і призводять до зростання потреби у формуванні резервів [1, с. 18].

Із початком впровадження воєнного стану зростання кредитування в основному відбувалося завдяки реалізації державної програми «Доступні кредити 5-7-9%». У її межах було розширено сфери фінансування: передбачено підтримку підприємств в умовах війни, розширено можливості кредитування АПК для проведення посівної кампанії, а також запроваджено фінансування для відновлення бізнесу в разі його релокації [11, с. 315].

З початком війни станом на 9 вересня 2024 року в межах програми «Доступні кредити 5-7-9%» було видано 60,3 тисячі кредитів на суму 237,5 мільярда гривень. Загалом з моменту старту програми укладено 95,1 тисячі кредитних угод на загальну суму 327,1 мільярда гривень (рис.6).

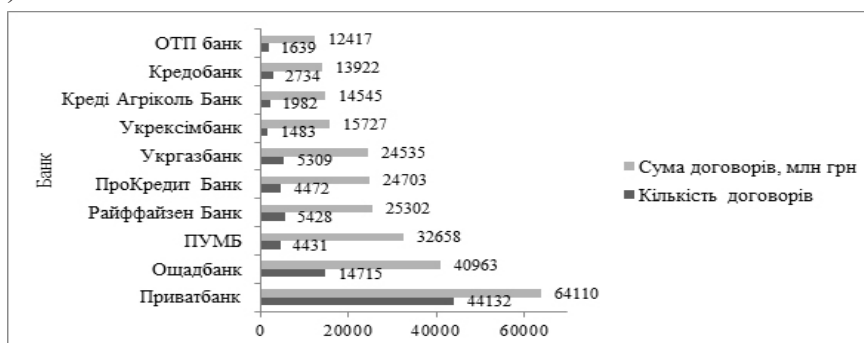

Рис.6. ТОП-10 провідних банків за кількістю укладених договорів у межах програми «5-7-9%» станом 09.09.2024 року.

Джерело: систематизовано авторами за матеріалами [12]

В умовах сучасної економіки надзвичайно важливим є здійснення аналізу впливу різних факторів на формування кредитного портфеля нефінансових корпорацій за допомогою моделювання, ціллю якого є встановлення взаємозв'язків між обсягами кредитування юридичних осіб та чинниками, які мають вплив на нього.

Для досягнення цілі було використано кореляційно-регресійний аналіз. При побудові регресійної моделі кредитний портфель юросіб визначено як залежну змінну. До моделі були включені чинники, що поділяються на дві категорії - внутрішні та зовнішні по відношенню до банківських установ, які впливають на формування обсягів цього портфеля [13, с.15] (табл.2).

Таблиця 2

Фактори внутрішнього та зовнішнього впливу на банківське кредитування юридичних осіб

Внутрішні	
Вкладення банків в цінні папери (X1)	Служать альтернативним напрямом використання банківських ресурсів. Збільшення обсягів цих вкладень може призводити до зменшення кредитування юридичних осіб, проте за умов сприятливої ринкової ситуації може супроводжуватися паралельною динамікою зростання з обсягом кредитів
Резерви під знецінення кредитів юросіб (X2)	Їх вплив є неоднозначним: зростання може вказувати як на збільшення обсягів виданих кредитів або погіршення їхньої якості, так і на помилки в управлінських рішеннях, які спричинили перевищення прийнятного рівня ризику, що може стати підставою для перегляду банками умов кредитування
Кредити фізичним особам (X3)	Є альтернативним способом розміщення ресурсів. Деякі банки зосереджуються переважно на обслуговуванні одного сегмента (або домогосподарств, або нефінансових корпорацій), що може зумовити обернену залежність між обсягами кредитування цих груп. Водночас за сприятливої кон'юнктури можливе одночасне зростання обсягів кредитування обох груп
Депозити юридичних осіб (X4)	Є вагомою складовою банківської ресурсної бази. Збільшення обсягів депозитів від юридичних осіб створює додаткові можливості для розширення обсягів кредитування бізнесу
Депозити фізичних осіб (X5)	Хоча вони належать до сегмента фізичних осіб, також можуть використовуватись для бізнес-кредитування. Динаміка показників X4 і X5 переважно залежить від загального економічного становища, оскільки їх зростання зазвичай відбувається паралельно з розвитком ринків
Зовнішні	
Процентна ставка за новими депозитами нефінансових корпорацій (X6)	Визначає ціну залучення коштів від нефінансових корпорацій. Її підвищення веде до зростання витрат банку, що може спричинити підвищення процентних ставок за кредитами. Це може знизити обсяг наданих кредитів, хоча за певних умов можливий і зворотний ефект
Процентна ставка за новими кредитами нефінансовим корпораціям (X7)	Підвищення вартості позик може обмежувати попит на кредити з боку підприємств. Проте в умовах економічного зростання цей негативний вплив може бути нівельований за рахунок підвищеного попиту на кредитні ресурси
Інфляція (X8)	Знижує передбачуваність грошових потоків, збільшує ризики для банків та стримує кредитування. Як правило, інфляційний тиск супроводжується посиленням монетарної політики
Облікова ставка (X9)	Її підвищення збільшує вартість кредитування, що може призвести до його стримування

Джерело: систематизовано авторами за матеріалами [13]

Перелік обраних чинників та їх вихідних значень наведено у табл. 3.

Таблиця 3

Вихідні дані значень факторів формування кредитного портфелю
юридичних осіб банків України

Дата	Кредити юридичним особам, млн грн	Вкладення банків в ЦП, млн грн	Резерви під знецінення кредитів ю.о., млн грн	Кредити фізичним особам, млн грн	Депозити юридичних осіб, млн грн	Депозити фізичних осіб, млн грн	Процентна ставка за новими депозитами нефінансових корпорацій, %	Процентна ставка за новими кредитами нефінансовим корпораціям, %	Інфляція, %*	Облікова ставка НБУ, %
	Y	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	X9
01.01.2020	821 936	535 613	407 116	206 737	498 157	552 115	10,0	13,5	103,2	13,5
01.04.2020	885 238	519 930	442 332	218 411	516 145	610 451	6,8	12,9	102,5	10,0
01.07.2020	820 902	605 992	410 224	212 250	532 883	625 979	5,1	10,1	102,4	6,0
01.10.2020	806 104	650 737	375 079	215 467	592 459	649 223	3,7	9,1	102,4	6,0
01.01.2021	749 335	786 088	313 773	199 561	646 491	681 892	3,6	8,8	106,1	6,0
01.04.2021	750 736	765 090	311 547	205 739	645 858	687 948	3,6	8,5	107,6	6,5
01.07.2021	767 358	738 654	295 259	217 907	664 403	700 425	3,8	9,0	108,5	7,5
01.10.2021	785 030	715 036	273 427	230 109	688 274	688 453	4,6	8,9	109,2	8,5
01.01.2022	795 513	830 133	256 072	242 633	758 434	726 898	4,5	9,1	110	9,0
01.04.2022	793 002	739 564	226 192	250 416	677 101	767 878	6,1	11,3	112,7	10,0
01.07.2022	793 598	768 734	245 646	235 659	723 597	786 554	7,0	15,6	116,1	25,0
01.10.2022	836 452	835 918	273 242	230 848	791 315	861 163	8,7	16,0	118,9	25,0
01.01.2023	801 413	1 017 982	273 661	209 943	889 526	933 240	10,4	16,6	126,0	25,0
01.04.2023	772 714	987 094	272 735	206 342	978 917	944 563	11,3	17,2	122,4	25,0
01.07.2023	753 942	1 139 988	269 914	208 379	1 084 788	969 090	11,3	17,4	118,2	25,0
01.10.2023	765 748	1 224 562	271 126	215 545	1 101 005	1 004 166	10,9	16,6	114,6	20,0
01.01.2024	783 690	1 445 880	274 930	222 590	1 260 156	1 083 758	9,1	15,8	104,7	15,0
01.04.2024	787 554	1 404 619	272 801	236 439	1 296 561	1 084 720	8,3	15,8	103,8	14,5
01.07.2024	819 999	1 424 986	273 536	251 562	1 350 550	1 147 295	6,8	14,8	104,1	13,0
01.10.2024	852 320	1 471 863	273 711	268 309	1 342 130	1 171 799	6,0	14,1	105,5	13,0
01.01.2025	850 581	1 661 809	262 630	274 276	1 497 363	1 216 452	7,3	13,7	112,9	13,5

*Інфляція вимірюється за індексом споживчих цін, розрахованим кумулятивно порівняно з відповідним періодом попереднього року.

Джерело: систематизовано авторами за матеріалами [8,14]

Між окремими чинниками можуть спостерігатися взаємозв'язки, здатні негативно впливати на точність регресійної моделі. Щоб уникнути подібного, на першому етапі побудови моделі необхідно здійснити кореляційний аналіз, який дозволить оцінити ступінь впливу кожного чинника на залежну змінну. Якщо встановлено низький рівень кореляції, включення такого чинника до моделі буде недоцільним, оскільки це може знизити її точність.

У таблиці 4 представлено значення коефіцієнтів кореляції як між залежною змінною та кожним із факторів, так і між самими факторами.

Таблиця 4

Первинна кореляційна матриця факторів впливу на кредитування юридичних осіб

	Y	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	X9
Y	1									
X1	0,0486	1								
X2	0,3924	-0,5488	1							
X3	0,5109	0,5618	-0,4569	1						
X4	0,0805	0,9927	-0,5529	0,5808	1					
X5	0,0954	0,9765	-0,5987	0,5748	0,9850	1				
X6	0,0070	0,3576	-0,1718	-0,1448	0,3979	0,4446	1			
X7	0,1181	0,5398	-0,3096	0,0844	0,5832	0,6495	0,9150	1		
X8	-0,2443	0,1155	-0,5674	-0,0813	0,1395	0,2501	0,5542	0,5229	1	
X9	-0,0452	0,2998	-0,4242	-0,0449	0,3461	0,4406	0,8379	0,8913	0,7969	1

Джерело: розраховано авторами за матеріалами [8,14]

Побудова кореляційної матриці дає підстави стверджувати, що найбільш тісний зв'язок із результативною змінною (Y) спостерігається у факторного показника «кредити фізичним особам» (X3). Підсумки регресійного аналізу (модель А), які відображають вплив окремих факторів на кредитування нефінансових корпорацій наведено в таблиці 5.

Таблиця 5

Результати побудови множинної регресії (Модель А)

ПІДСУМКИ	Модель А
<i>Регресійна статистика</i>	
Множинний R	0,9703567
R-квадрат	0,9415921
Нормований R-квадрат	0,8938039
Стандартна помилка	11771,96
Спостереження	21

Дисперсійний аналіз

F табл. = 2,95

	df	SS	F	Значущість F
Регресія	9	24574338019	19,70342545	1,4913E-05
Залишок	11	1524369562		
Разом	20	26098707581		

t табл. = 2,201

	Коефіцієнти	Стандартна помилка	t-статистика	P-Значення
Y-перетин	30939,96932	187073,3282	0,165389527	0,871637793
Змінна X 1	0,008806764	0,080763273	0,109044165	0,915131246
Змінна X 2	0,679006627	0,086686294	7,832917909	7,97936E-06
Змінна X 3	1,839206694	0,207437912	8,866299699	2,42615E-06
Змінна X 4	-0,13118695	0,11486476	-1,142099219	0,27766412
Змінна X 5	0,180539166	0,191445986	0,943029255	0,365917186
Змінна X 6	643,431556	5363,411572	0,119966843	0,906672501
Змінна X 7	-219,677383	9215,642923	-0,023837445	0,981409202
Змінна X 8	754,7591009	1739,549799	0,433881859	0,672761287
Змінна X 9	1252,503627	2870,562808	0,43632685	0,671039833

Джерело: розраховано авторами за матеріалами [8,14]

Для оцінки значимості моделі було розраховано F-критерій Фішера при рівні значущості $\alpha = 0,05$. Табличне значення критерію становить 2,95. Результати обчислень показали, що фактичне значення F дорівнює 19,7, оскільки воно перевищує табличне, можна зробити висновок про статистичну значущість моделі, її надійність та доцільність застосування на практиці.

Для перевірки точності побудованої моделі застосовується множинний коефіцієнт детермінації R^2 . Його значення свідчать про те, що 94,2% загальної варіації залежної змінної пояснюється включеними у модель чинниками. Для визначення тісноти зв'язку між результативною змінною та сукупністю факторів впливу обчислено множинний коефіцієнт кореляції, який становить 0,97, що свідчить про наявність дуже сильного зв'язку між обсягом кредитного портфеля юридичних осіб і включеними до моделі чинниками.

З метою перевірки статистичної значущості окремих факторів моделі застосовано t-критерій Стюдента, табличне значення якого становить 2,201. Фактори X1, X4, X5, X6, X7, X8 і X9 виявилися статистично незначущими, оскільки їхні розрахункові значення t-критерію є меншими за табличне.

Отже, вже на даному етапі представляється можливість звести кількість факторів, що включаються в модель Б, виключно до тих, які позначені в роботі як внутрішні, серед яких значущими виявилися X2 та X3 (табл.6).

Таблиця 6

Результати побудови множинної регресії (Модель Б)

ПІДСУМКИ	Модель Б
<i>Регресійна статистика</i>	
Множинний R	0,869446389
R-квадрат	0,755937023
Нормований R-квадрат	0,728818914
Стандартна помилка	18811,53351
Спостереження	21

Дисперсійний аналіз			F табл. = 4,41	
	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>F</i>	<i>Значущість F</i>
Регресія	2	19728979306	27,87572814	3,07268E-06
Залишок	18	6369728275		
Разом	20	26098707581		
t табл. = 2,201				
	<i>Коефіцієнти</i>	<i>Стандартна помилка</i>	<i>t-статистика</i>	<i>P-Значення</i>
Y-перетин	314995,48	65639,19707	4,798892889	0,000143745
Змінна X 2	0,48670809	0,080555984	6,041861354	1,03452E-05
Змінна X 3	1,49695452	0,224665966	6,663023098	2,98398E-06

Джерело: розраховано авторами за матеріалами [8,14]

Таким чином, побудована регресійна модель Б має наступні характеристики:

1) Значення коефіцієнта детермінації вказує на те, що 75,6% варіації результативного показника пояснюється факторами, включеними до моделі.

2) Розраховане значення F-статистики (27,88) перевищує табличне (4,41), що підтверджує статистичну значущість моделі в цілому та дає підстави вважати її надійною для подальшого аналізу взаємозв'язків між змінними.

3) Усі змінні, включені до моделі, є статистично значущими, що дозволяє використовувати їх у фінальному рівнянні для опису залежності обсягу кредитування юридичних осіб від відповідних чинників.

Виконані етапи оптимізації моделі не призвели до суттєвого зменшення її пояснювальної здатності, що дає змогу скласти підсумкове рівняння, яке відображає залежність обсягу корпоративних кредитів від внутрішніх чинників банківського середовища України [13, с.17].

$$Y = 314995,48 + 0,48670809 X_2 + 1,49695452 X_3 \quad (1)$$

З отриманого рівняння видно, що всі коефіцієнти мають додатні значення, що вказує на прямий зв'язок між відібраними факторами та результативною змінною. Згідно з результатами моделі, збільшення резервів під знецінення кредитів на 1 млн грн спричинить у середньому зростання обсягу кредитного портфеля юридичних осіб на 0,48670809 млн грн за умови незмінності інших чинників. Така пряма залежність зумовлена тим, що обсяг резервів безпосередньо пов'язаний із масштабом кредитування: чим більше виданих кредитів, тим більші резерви формуються. Водночас варто враховувати, що резерви відображають і підвищення кредитного ризику, який зростає разом із корпоративним кредитуванням.

При збільшенні кредитів фізичних осіб на 1 млн грн кредитний портфель юридичних осіб в середньому зростає на 1,49695452 млн грн. Такий результат вказує на узгодженість кредитної політики банків, за якої активізація кредитування домогосподарств супроводжується підвищенням активності і у корпоративному сегменті.

Висновки. У результаті проведеного дослідження було з'ясовано, що банківське кредитування корпоративного бізнесу в Україні зазнало суттєвих змін під впливом воєнного стану. Умови зростання макроекономічної нестабільності, девальваційного тиску, високого рівня інфляції та загального зниження ділової активності спричинили зміну пріоритетів банківської системи: зменшилася частка кредитування на користь більш ліквідних інструментів, зокрема депозитних сертифікатів НБУ та державних облігацій. Встановлено, що хоча загальні активи банків зросли, частка кредитів у їхній структурі суттєво зменшилася, що свідчить про обережність банків у наданні позик. При цьому, незважаючи на скорочення обсягів довгострокового кредитування, активність з надання короткострокових кредитів залишалася на відносно стабільному рівні, особливо у секторах з високим оборотом, таких як торгівля, переробна промисловість та сільське господарство. Визначено, що значну підтримку бізнесу забезпечила державна програма «Доступні кредити 5-7-9%», яка сприяла підтримці підприємств, зокрема в аграрному секторі. За результатами кореляційно-регресійного аналізу встановлено, що на обсяг корпоративного кредитування суттєво впливають резерви під знецінення кредитів та обсяги кредитів фізичним особам.

Список літератури:

1. Дзюблюк О. Проблеми активізації банківського кредитування реального сектору економіки в умовах воєнного стану. Вісник економіки. 2023. Вип. 3. С. 8-25. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2023.03.008>. URL: <https://surl.li/aoftrf> (дата звернення: 19.05.2025).
2. Бабенко А. Кредитування бізнесу: ключові пріоритети під час воєнного стану. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences. 2024. № 332(4). С. 188-192. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-332-27>. URL: <https://surl.li/widzkk> (дата звернення: 19.05.2025).
3. Химич І. Г., Винник Т. М., Тимошик Н. С. Аналіз кредитування бізнесу в умовах війни: державні програми підтримки. Соціально-економічні проблеми і держава (електронний журнал). 2023. Вип. 1 (28). С. 30-41. DOI: <https://doi.org/10.33108/sepd2023.01.030>. URL: <https://surl.li/dovqdv> (дата звернення: 19.05.2025).
4. Андрущак Є. М., Перепьолкіна О. О., Герасименко А. В. Управління непрацюючими кредитами: світовий досвід. Економіка та суспільство. 2024. вип.59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-25>. URL: <https://surli.cc/sxyjdh> (дата звернення: 19.05.2025).
5. Нянько В., Нянько Л., Нянько Л. Банківська система за воєнного стану та у післявоєнному відновленні України. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична. 2022. Вип. 35. С. 96-105. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7643321>. URL: <https://nzlulp.org.ua/index.php/journal/article/view/697> (дата звернення: 20.05.2025).
6. Мельник Т. Український бізнес в умовах війни: сучасний стан, проблеми та шляхи їх вирішення. Journal of Innovations and Sustainability. 2023. Вип.7(3). DOI:

<https://doi.org/10.51599/is.2023.07.03.07>. URL: <https://is-journal.com/is/article/view/207> (дата звернення: 20.05.2025).

7. Форкун І. Аналіз діяльності банків на фінансовому ринку України. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2024. № 5. С. 344-350. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-334-51>. URL: <https://elar.khmn.edu.ua/handle/123456789/17020> (дата звернення: 20.05.2025).

8. Наглядова статистика. Офіційний веб-сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 21.05.2025).

9. Дзюблюк О. Перспективи активізації кредитних операцій банківського сектору в умовах воєнного стану. Суми: Східноєвропейський центр наукових досліджень; Research Europe. 2024. С. 89-93. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/49643> (дата звернення: 21.05.2025).

10. Огляд банківського сектору: лютий 2025 року. Офіційний веб-сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-bankivskogo-sektoru-lyuty-2025-roku> (дата звернення: 22.05.2025).

11. Стоянова О. Особливості банківського кредитування в умовах воєнного стану. Актуальні проблеми сучасної науки: теоретичні та практичні дослідження молодих учених: Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції. 2025. С. 314-316. URL: <https://surli.cc/nqfvqv> (дата звернення: 22.05.2025).

12. Державна програма «Доступні кредити 5–7–9%». Міністерство фінансів України. URL: <https://surli.lu/ndfaap> (дата звернення: 22.05.2025).

13. Корнєєв В., Забчук Г., Іващук О., Винник Т. і Рудан В. Компаративний аналіз банківського кредитування підприємств України в умовах війни. Financial and credit activity problems of theory and practice. 2024. № 6 (59). С. 11–23. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.6.59.2024.4533> URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/4533> (дата звернення: 23.05.2025).

14. Грошово-кредитна та фінансова статистика. Офіційний веб-сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/groshovo-kreditna-ta-finansova-statistika-berezen-2025-roku> (дата звернення: 23.05.2025).

References:

1. Dziubliuk, O. (2023). Problems of activating bank lending to the real sector of the economy under martial law. *Visnyk ekonomiky*, 3, 8-25. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2023.03.008>. Retrieved from: <https://surli.li/aoftrf> (accessed 19 May 2025). [In Ukrainian].

2. Babenko, A. (2024). Business lending: key priorities during martial law. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, 332(4), 188-192. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-332-27>. Retrieved from: <https://surli.li/widzkk> (accessed 19 May 2025). [In Ukrainian].

3. Khymich, I. G., Vinnyk, T. M., Tymoshyk, N. S. (2023) Analysis of business lending in wartime: state support programs. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava (elektronnyi zhurnal)*, 1 (28), 30-41. DOI: <https://doi.org/10.33108/sepd2023.01.030>. Retrieved from: <https://surli.lu/dovqdv> (accessed 19 May 2025). [In Ukrainian].

4. Andrushchak, E. M., Perepiolkina, O. O., & Gerasimenko, A. V. (2024). Management of non-performing loans: global experience. *Ekonomika ta suspilstvo*, 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-25>. Retrieved from: <https://surli.cc/sxyjdh> (accessed 19 May 2025). [In Ukrainian].

5. Nianko, V., Nianko, L., & Nianko, L. (2022). The banking system under martial law and in the post-war recovery of Ukraine. *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava. Serii ekonomichna. Serii yurydychna*, 35, 96–105. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7643321>. Retrieved from: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/697> (accessed 20 May 2025). [In Ukrainian].

6. Melnyk, T. (2023). Ukrainian business under war conditions: current state, problems, and solutions. *Journal of Innovations and Sustainability*, 7(3). DOI: <https://doi.org/10.51599/is.2023.07.03.07>. Retrieved from: <https://is-journal.com/is/article/view/207> (accessed 20 May 2025). [In Ukrainian].

7. Forkun, I. (2024). Analysis of banks' activity in the financial market of Ukraine. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, 5, 344–350. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-334-51>. Retrieved from: <https://elar.khmn.edu.ua/>

handle/123456789/17020 (accessed 20 May 2025). [In Ukrainian].

8. Natsionalnyi bank Ukrainy (2025). Supervision statistics. Ofitsiyni veb-sait - Official website. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (accessed 21 May 2025). [In Ukrainian].

9. Dziubliuk, O. (2024). Prospects for intensifying banking credit operations under martial law. Sumy: Skhidnoievropeyskyi tsentr naukovykh doslidzhen; Research Europe, 89–93. Retrieved from: <https://surl.li/tludrb> (accessed 21 May 2025). [In Ukrainian].

10. Natsionalnyi bank Ukrainy. (2025). Overview of the banking sector: February 2025. Retrieved from <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-bankivskogo-sektoru-lyuty-2025-roku> (accessed 22 May 2025). [In Ukrainian].

11. Stoianova, O. (2025). Peculiarities of bank lending under martial law. Aktualni problemy suchasnoi nauky: teoretychni ta praktychni doslidzhennia molodykh uchenykh: Materialy III Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii, 314–316. Retrieved from <https://surli.cc/nqfvqv> (accessed 22 May 2025). [In Ukrainian].

12. Ministerstvo finansiv Ukrainy. (2025). Derzhavna prohrama «Dostupni kredyty 5–7–9%». Retrieved from: <https://surl.lu/ndfaap> (accessed 22 May 2025). [In Ukrainian].

13. Korniiiev, V., Zabchuk, H., Ivashchuk, O., Vynnyk, T., & Rudan, V. (2024). Comparative analysis of bank lending to enterprises in Ukraine during the war. Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice, 6(59), 11–23. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.59.2024.4533>. Retrieved from: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/4533> (accessed 23 May 2025). [In Ukrainian].

14. Natsionalnyi bank Ukrainy. (2025). Monetary and financial statistics. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/groshovo-kreditna-ta-finansova-statistika-berezen-2025-roku> (accessed 23 May 2025). [In Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 12.05.2025

Прийнята до публікації 23.05.2025

Опубліковано онлайн 05.07.2025